

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پژوهشکده مطالعات تطبیقی اقتصاد

پایان نامه کارشناسی ارشد
رشته اقتصاد گرایش نظری
(رابطه میان بیمه‌های اجتماعی و رشد اقتصادی در ایران)

استاد راهنما
دکتر ابراهیم التجائی

استاد مشاور
دکتر محمدرضا امیری تهرانی

پژوهشگر
مهدی سلیمی

اسفند ماه ۱۳۹۰

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پژوهشکده مطالعات تطبیقی اقتصاد

هیأت داوران در تاریخ ۱۳۹۰/۱۲/۲

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته علوم اقتصادی

آقای مهدی سلیمی

تحت عنوان

رابطه میان بیمه های اجتماعی و رشد اقتصادی در ایران

را بررسی کردند و پایان نامه با درجه به تصویب نهایی رسید.

۱. استاد راهنمای پایان نامه دکتر ابرهیم التجائی	با مرتبه علمی استادیار	امضا
۲. استاد مشاور پایان نامه دکتر محمدرضا امیری طهرانی زاده	با مرتبه علمی استادیار	امضا
۳. استاد داور خارج گروه دکتر غدیر مهدوی	با مرتبه علمی استادیار	امضا

امضای مدیر گروه:

دکتر سید سجاد علم الهدی

«سپاس و شکر»

با سپاس از خداوند متعال که مرا در انجام این پایان نامه یاری نمود.

در اینجا بر خود لازم می‌دانم از زحمات جناب آقای دکتر ابراهیم التجائی به عنوان استاد راهنما که بدون کمکهای ایشان انجام این پایان‌نامه ممکن نبود، کمال تشکر و قدردانی را به جای آورم. همچنین از جناب آقای دکتر محمدرضا امیری طهرانی‌زاده به عنوان استاد مشاور که با پیشنهادات ارزنده خویش مرا در انجام این پایان نامه یاری رساندند، کمال تشکر و سپاس را دارم.

تقدیم به

همسر و فرزندانم
که در طی این مسیر با صبر و بردباری خود یار و مشوقم بودند

چکیده

هدف اصلی دولتها در بخش تأمین اجتماعی، تعمیم و گسترش همگانی نظام تأمین اجتماعی به کل افراد جامعه است. نظام تأمین اجتماعی در هر کشور، یکی از بارزترین و شاخص‌ترین ابزار حاکمیت دولتها جهت فراهم ساختن عدالت اجتماعی، توزیع عادلانه درآمد و ثروت، ایجاد امنیت و رفاه در سطح جامعه است. همچنین افزایش رشد اقتصادی و دستیابی به نرخ‌های رشد بالا نیز از جمله اساسی‌ترین اهداف دولتها به شمار می‌رود. تأمین اجتماعی مفهومی کلی داشته و شامل کلیه خدمات دولت اعم از خدمات مسکن، بهداشت، آموزش، انواع مستمری‌های پیری و بیکاری که در غالب بیمه‌های اجتماعی تعریف گردیده‌اند، و غیره ... به کلیه افراد جامعه می‌باشد. نظر به اینکه بیمه‌های اجتماعی از مهمترین اجزاء تأمین اجتماعی محسوب می‌گردد، در پایان‌نامه حاضر رابطه بین بیمه‌های اجتماعی و رشد اقتصادی را از دیدگاه تئوری و تجربی مورد بررسی و توجه قرار داده‌ایم. در این تحقیق پس از ارائه تصویری از بیمه‌های اجتماعی در ایران، جنبه‌های اقتصادی تأمین اجتماعی و دیدگاه‌های مطرح شده در این زمینه بازگو گردیده است. همچنین بر پایه یافته‌های پژوهش تجربی حاضر با استفاده از داده‌های دوره ۱۳۵۲ تا ۱۳۸۷ و با به کارگیری روش همگرایی انگل-گرنجر، میان مقادیر حقیقی مخارج بیمه‌های اجتماعی و تولید ناخالص داخلی ایران همگرایی متقابل وجود دارد. استفاده از روش خود رگرسیون برداری VAR نیز نشان می‌دهد که رشد مخارج بیمه‌های اجتماعی درصد قابل توجهی از تغییرات رشد تولید ناخالص داخلی را توضیح می‌دهد.

واژگان کلیدی : بیمه‌های اجتماعی، رشد اقتصادی، هم انباشتگی، روش خودرگرسیون VAR، روش همگرایی یوهانسن، علیت گرنجری.

صفحه	عنوان
۲	فصل اول : کلیات
۲	۱-۱ : تعریف مسأله
۳	۲-۱ : اهمیت و ضرورت انجام پژوهش
۳	۳-۱ : داده های بکار رفته در تحقیق
۳	۴-۱ : سؤال های پژوهش
۴	۵-۱ : فرضیه های پژوهش
۴	۶-۱ : نوآوری پژوهش
۴	۷-۱ : روش انجام پژوهش
۴	۸-۱ : فنون و ابزارهای گردآوری اطلاعات و دادههای تحقیق
۵	۹-۱ : محدودیت های تحقیق
۷	فصل دوم : بیمه های اجتماعی
۷	مقدمه
۷	۱-۲ : بیمه های اجتماعی و بازرگانی
۷	۱-۱-۲ : بیمه های بازرگانی
۸	۲-۱-۲ : بیمه های اجتماعی و وجه تمایز آن با بیمه های بازرگانی
۱۰	۳-۱-۲ : تامین اجتماعی

- ۲-۲ : تاریخچه تامین اجتماعی در جهان و ایران..... ۱۲
- ۲-۲-۱ : تاریخچه و روند تکامل بیمه در جهان..... ۱۲
- ۲-۲-۲ : تاریخچه و روند تکامل بیمه در ایران..... ۱۴
- ۲-۳ : استراتژیهای تامین اجتماعی در جهان..... ۱۵
- ۲-۴ : راهبردهای بیمه های اجتماعی و ساختار کلان تامین اجتماعی در ایران..... ۱۶
- ۲-۵ : روشهای تامین مالی طرحهای بیمه ای و حمایتی..... ۱۷
- ۲-۵-۱ : تامین مالی از طریق مالیات..... ۱۷
- ۲-۵-۲ : تامین مالی از طریق مالیات بر ارزش افزوده..... ۱۸
- ۲-۵-۳ : تامین مالی از طریق مشارکت..... ۱۸
- ۲-۶ : نظام بیمه اجتماعی در ایران..... ۲۳
- ۲-۶-۱ : سازمان تامین اجتماعی..... ۲۵
- ۲-۶-۲ : سازمان بازنشستگی کشوری..... ۳۱
- ۲-۶-۳ : سازمان بیمه خدمات درمانی..... ۳۴
- ۲-۶-۴ : سازمان تامین اجتماعی نیروهای مسلح..... ۳۷
- ۲-۶-۵ : صندوق بیمه اجتماعی روستائیان و عشایر..... ۳۸
- ۲-۶-۶ : صندوقهای بیمه و بازنشستگی اختصاصی در ایران..... ۳۹
- ۲-۶-۷ : سازمانهای حمایتی و امدادی در ایران..... ۴۲

۴۵.....	۷-۲ : جمع بندی و نتیجه گیری
۴۸.....	فصل سوم : مبانی نظری تحقیق
۴۸.....	مقدمه
۴۸.....	۱-۳ : رشد اقتصادی
۴۸.....	۱-۱-۳ : تعریف رشد اقتصادی
۴۹.....	۲-۱-۳ : نظریات رشد اقتصادی از دیدگاه اقتصاددانان مختلف
۵۲.....	۳-۱-۳ : تئوری آدام اسمیت
۵۰.....	۴-۱-۳ : دیوید ریکاردو
۵۱.....	۵-۱-۳ : جان استوارت میل
۵۲.....	۶-۱-۳ : ژوزف شومپتر
۴۹.....	۷-۱-۳ : دیدگاه کینز
۵۳.....	۸-۱-۳ : الگوی رشد اقتصادی هارود-دومار
۵۴.....	۹-۱-۳ : مدل رشد سولو
۵۵.....	۱۰-۱-۳ : الگوی توسعه یافته منیکو، رومر و ویل
۵۷.....	۱۱-۱-۳ : نتیجه گیری از نظریات رشد ارائه شده
۵۷.....	۲-۳ : آثار اقتصادی تامین اجتماعی و بیمه های اجتماعی
۵۸.....	۱-۲-۳ : تاثیر بیمه و تامین اجتماعی بر بازار کار

- ۶۰..... ۲-۲-۳ : تاثیر بیمه و تامین اجتماعی بر پس انداز
- ۶۲..... ۳-۲-۳ : تاثیر بیمه و تامین اجتماعی بر مصرف و تقاضا
- ۶۳..... ۴-۲-۳ : تاثیر بیمه و تامین اجتماعی بر توزیع مجدد درآمدها
- ۶۶..... ۵-۲-۳ : تاثیر بیمه و تامین اجتماعی بر سرمایه
- ۶۷..... ۶-۲-۳ : تاثیر بیمه و تامین اجتماعی بر رشد اقتصادی
- ۷۱..... ۳-۳ : جمع بندی و نتیجه گیری
- ۷۳..... فصل چهارم : پیشینه تحقیق
- ۷۶..... ۱-۴ : کارهای انجام شده در داخل کشور
- ۷۶..... ۱-۱-۴ : مطالعه پاکباز
- ۷۶..... ۲-۱-۴ : رابطه بین مخارج تامین اجتماعی و رشد اقتصادی در ایران
- ۷۷..... ۳-۱-۴ : تامین اجتماعی و بازنشتگی
- ۷۷..... ۴-۱-۴ : سازمان تامین اجتماعی و رشد و توسعه اقتصادی
- ۷۹..... ۵-۱-۴ : تاثیر تامین اجتماعی بر رشد اقتصادی در ایران
- ۸۰..... ۲-۴ : کارهای انجام شده در خارج کشور
- ۸۰..... ۱-۲-۴ : نقش تامین اجتماعی در اقتصاد ملی
- ۸۲..... ۲-۲-۴ : جنبه های اقتصادی تامین اجتماعی
- ۸۲..... ۳-۲-۴ : تامین اجتماعی در اروپا توسعه یا تعطیل

- ۴-۲-۴ : رشد اقتصادی و تامین اجتماعی..... ۸۳
- ۴-۲-۵ : اصول و مبانی تامین اجتماعی..... ۸۴
- ۴-۲-۶ : تامین اجتماعی : تناقضهای ذاتی..... ۸۵
- ۴-۲-۷ : عوامل اجتماعی توسعه : یک نظر کلی با تاکید بر تامین اجتماعی..... ۸۷
- ۴-۲-۸ : سرمایه گذاری ذخایر تامین اجتماعی و مسائل توسعه..... ۸۷
- ۴-۲-۹ : توزیع مجدد درآمد و تامین اجتماعی..... ۸۷
- ۴-۲-۱۰ : مسائل تامین اجتماعی در شرایط رکود اقتصادی و تورم..... ۸۸
- ۴-۲-۱۱ : تامین اجتماعی و اقتصاد ملی..... ۸۸
- ۴-۲-۱۲ : تامین اجتماعی و سرمایه گذاری در سرمایه انسانی..... ۸۸
- ۴-۲-۱۳ : تامین اجتماعی و پس انداز شخصی..... ۸۹
- ۴-۲-۱۴ : تامین اجتماعی و توسعه اقتصادی : یک رویکرد کمی..... ۸۹
- ۴-۲-۱۵ : تامین اجتماعی بعد از ۵۰ سال: موفقیتها و شکستها..... ۹۱
- ۴-۲-۱۶ : تامین اجتماعی : ماوراء بیان بحران..... ۹۱
- ۴-۲-۱۷ : موضوعات تامین اجتماعی در کشورهای در حال توسعه..... ۹۲
- ۴-۲-۱۸ : اقتصاد و دورنمای اجتماعی تامین اجتماعی..... ۹۳
- ۴-۲-۱۹ : تامین مالی صندوق های بازنشستگی..... ۹۳
- ۴-۲-۲۰ : دورنمای اقتصادی اجتماعی تامین مالی صندوق های بازنشستگی..... ۹۴

- ۲-۴-۲۱: مقایسه بین المللی صندوق بازنشستگی و تامین اجتماعی از دورنمای پس انداز ملی ۹۴
- ۲-۴-۲۲: بهسازی تامین اجتماعی..... ۹۵
- ۲-۴-۲۳: قرن بیست و یکم: توسعه تامین اجتماعی ۹۶
- ۲-۴-۲۴: مقدمه ای بر تامین اجتماعی..... ۹۶
- ۲-۴-۲۵: تامین مالی تامین اجتماعی: عملکردها، یک تجزیه و تحلیل بین المللی..... ۹۷
- ۲-۴-۲۶: تامین اجتماعی؛ روندهای جمعیتی و بودجه مرکزی..... ۹۸
- ۲-۴-۲۷: تامین اجتماعی..... ۹۹
- ۲-۴-۲۸: مخارج تامین اجتماعی و رشد اقتصادی: یک تحقیق تجربی..... ۹۹
- ۲-۴-۲۹: مخارج تامین اجتماعی و رشد اقتصادی..... ۱۰۰
- ۴-۳: جمع بندی و نتیجه گیری ۱۰۱
- فصل پنجم: ارائه و معرفی مدل و یافته های تحقیق..... ۱۰۵
- مقدمه ۱۰۵
- ۱-۵: داده ها و متغیرهای تحقیق..... ۱۰۵
- ۵-۲: مبانی نظری الگوی بکار رفته در تحقیق..... ۱۱۰
- ۵-۳: معرفی شیوههای اقتصادسنجی استفاده شده در تحقیق..... ۱۱۱
- ۵-۳-۱: آزمون ریشه واحد..... ۱۱۱
- ۵-۳-۲: آزمون ها و روش های همگرایی..... ۱۱۲

۱۱۸.....	۳-۳-۵ : روش خود رگرسیون برداری VAR
۱۲۰.....	۴-۵ : ارائه آزمون ها، نتایج و یافته های تحقیق
۱۳۰.....	۴-۵ : جمع بندی و نتیجه گیری
۱۳۳.....	فصل ششم : خلاصه، نتیجه گیری و ارائه پیشنهادها
۱۳۳.....	مقدمه
۱۳۳.....	۱-۶ : خلاصه و نتیجه گیری
۱۳۳.....	۱-۱-۶ : خلاصه مباحث مطرح شده در تحقیق
۱۳۷.....	۲-۱-۶ : پاسخ به سوالات مطرح شده در فصل اول و نتیجه گیری از فصل پنجم
۱۳۹.....	۲-۶ : ارائه پیشنهادهاى سیاستى
۱۴۰.....	۳-۶ : ارائه چند موضوع جهت تحقیقات بعدی
۱۴۱.....	منابع و ماخذ
۱۴۱.....	الف- منابع فارسى
۱۴۴.....	ب- منابع لاتین

فهرست جداول

- جدول ۱-۲: سازمانها و صندوقهای بیمه ای و بازنشستگی کشور در سال ۱۳۸۳ ۲۴
- جدول ۲-۲: میزان منابع کلان سازمان تأمین اجتماعی بر حسب نوع درآمد، ۱۳۷۸-۱۳۸۲ ۲۹
- جدول ۳-۲: میزان مصارف کلان سازمان تأمین اجتماعی بر حسب نوع هزینه، ۱۳۷۸ - ۱۳۸۳ ۲۹
- جدول ۴-۲: وضعیت منابع و مصارف سازمان بازنشستگی کشوری سال ۱۳۷۸-۱۳۸۴ ۳۳
- جدول ۵-۲: هزینه درمانی جمعیت تحت پوشش تأمین اجتماعی به تفکیک صندوق، ۱۳۷۴-۱۳۷۷ ۳۶
- جدول ۶-۲: سازمانها و نهادهای اصلی حمایتی و امدادی کشور ۴۳
- جدول ۱-۴: خلاصه مطالعات گذشته ۱۰۱
- جدول ۱-۵: مقادیر بحرانی آزمون CRDW ۱۱۷
- جدول ۲-۵: آزمون ریشه واحد متغیرها در سطح ۱۲۰
- جدول ۳-۵: آزمون ریشه واحد تفاضل مرتبه اول متغیرها ۱۲۱
- جدول ۴-۵: نتایج آزمون دیکی فولر تعمیم یافته روی باقیماندههای مدل ۱۲۱
- جدول ۵-۵: نتایج معیارهای شوارتز و آکائیک برای متغیرهای LY,LK ,LST,LL ۱۲۲
- جدول ۶-۵: جدول نتایج آزمون همجمعی برای متغیرها بر اساس آزمون حداکثر مقدار ویژه و آزمون اثر ۱۲۳
- جدول ۷-۵: اجرای آزمون علیت گرنجری بین دو متغیر ly و LST ۱۲۳
- جدول ۸-۵: آزمون ریشه واحد باقیمانده های آزمون علیت گرنجری ۱۲۴
- جدول ۹-۵: اجرای آزمون علیت گرنجری بین دو متغیر rSt و ry ۱۲۴
- جدول ۱۰-۵: آزمون ریشه واحد متغیرها در سطح ۱۲۵
- جدول ۱۱-۵: نتایج معیارهای شوارتز و آکائیک برای متغیرهای r_k, r_l, r_{st}, r_y ۱۲۶
- جدول ۱۲-۵: تجزیه واریانس متغیرهای تحقیق ۱۲۸

فهرست نمودارها

- نمودار ۱-۳ : رابطه بین نرخ پس انداز و سرمایه گذار..... ۶۱
- نمودار ۱-۵ : تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت سال ۳۷۶ (میلیارد ریال)..... ۱۰۷
- نمودار ۲-۵ : موجودی سرمایه به قیمت ثابت سال ۱۳۷۶ (میلیارد ریال)..... ۱۰۷
- نمودار ۳-۵ : تعداد نیروی کار شاغل (هزار نفر)..... ۱۰۸
- نمودار ۴-۵ : مخارج بیمه های اجتماعی به قیمت ثابت سال ۱۳۷۶ (میلیارد ریال)..... ۱۰۹
- نمودار ۵-۵ : نمودارهای واکنشهای آنی در مدل VAR نرخ رشد متغیرهای تحقیق ۱۲۶

فصل اول

کلیات

رابطه میان بیمه‌های اجتماعی و رشد اقتصادی در ایران

فصل اول : کلیات

۱-۱ : تعریف مسأله

امروزه پرداختن به مقوله تأمین اجتماعی در راستای بسط و گسترش عدالت اقتصادی و اجتماعی به عنوان هدفی عمده برای دولتها مطرح می‌باشد و یکی از مسائل محوری در هر برنامه توسعه اقتصادی و اجتماعی محسوب می‌گردد. این گستردگی به حدی است که امروزه دولتهای مختلف جهان مهمترین خدمات خود را ایجاد و توسعه نظام تأمین اجتماعی قوی و کارآمد می‌دانند. برقراری سیستم تأمین اجتماعی در چهارچوب اهداف گسترده یک دولت رفاه مطرح می‌گردد. این سیستم‌ها با راهبردهای متفاوت در جوامع، در جهت دستیابی به اهداف مورد نظر فعالیت دارند. از میان راهبردهای متفاوت، بیمه‌های اجتماعی نقش خاصی داشته و به طور معمول به عنوان راهبرد کلیدی در یک سیستم مد نظر قرار می‌گیرند و دو راهبرد حمایتی و امدادی به طور مکمل در کنار راهبرد بیمه‌ای مورد نظر است. به همین دلیل در ادبیات اقتصادی، مفهوم تأمین اجتماعی به راهبرد عمده آن یعنی بیمه اجتماعی اشاره دارد.

تأمین اجتماعی با عملکرد خود آثار متفاوتی بر جامعه دارد. در مورد آثار اقتصادی این سیستم می‌توان به اثر آن بر عرضه نیروی کار، رشد اقتصادی، توزیع درآمد و پس‌انداز اشاره کرد. یک سیستم تأمین اجتماعی صحیح که باعث ثبات در قدرت خرید افراد می‌گردد، می‌تواند منجر به رشد اقتصادی گردد. همچنین با توجه به اینکه ذخایر تأمین اجتماعی به عنوان منابع قابل اطمینان پس‌انداز مطرح می‌گردد، منجر به سرمایه‌گذاری بلند مدت شده و از این حیث نیز می‌تواند باعث رشد اقتصادی گردد. از سوی دیگر، رشد اقتصادی پایدار منجر به افزایش درآمد سرانه، و به دنبال آن افزایش در حق بیمه‌های وصولی خواهد شد، که این خود باعث افزایش ذخایر تأمین اجتماعی می‌گردد. بنابراین مسئله اصلی در این پژوهش بررسی همگرایی^۱ بین بیمه‌های اجتماعی و رشد اقتصادی است. همچنین در این تحقیق سعی خواهد شد، تصویر مناسبی از بیمه‌های اجتماعی در ایران ارائه گردد.

1 . Cointegration.

۲-۱ : اهمیت و ضرورت انجام پژوهش

ایجاد، پایداری و تداوم رشد اقتصادی از جمله اهداف اصلی علم اقتصاد است و به همان نسبت گسترش بیمه‌های اجتماعی همراه با رشد اقتصادی نیز می‌تواند هم از ثمرات رشد اقتصادی، و هم تأثیرگذار بر آن باشد. بنابراین شناخت این رابطه می‌تواند به سیاستگذاری صحیح در راستای شتاب بخشیدن به رشد اقتصادی و گسترش بیمه‌های اجتماعی منجر شود.

ضرورت دیگر انجام این تحقیق، ناآشنایی دانشجویان رشته اقتصاد با این حوزه و به تبع آن گرایش ناکافی پژوهشها به این سو است. امید می‌رود این پژوهش جنبه‌های مهمی از جایگاه بیمه‌های اجتماعی و رابطه آن با رشد اقتصادی در ایران را بازشناساند.

ضمناً نتایج و یافته‌های حاصل از این تحقیق می‌تواند قابل توجه سازمانها و نهادهایی از قبیل : سازمان تامین اجتماعی - سازمان بازنشستگی کشوری - کمیته امداد امام خمینی و سایر مراجع تصمیم گیرنده در خصوص مسائل کلان کشوری که در این حوزه دست‌اندرکار می‌باشند قرار گیرد.

۳-۱ : داده های بکار رفته در تحقیق

داده‌های مورد استفاده در این تحقیق داده‌های تجمیعی و سالانه کل کشور ایران طی دوره ۱۳۵۲ تا ۱۳۸۷ می‌باشد. داده‌های جمع‌آوری شده شامل ۴ سری زمانی به شرح :

۱. مخارج انجام شده توسط دو صندوق بیمه‌ای اصلی کشور، یعنی سازمان تامین اجتماعی و سازمان بازنشستگی کشوری، بعنوان نماینده مخارج بیمه‌های اجتماعی؛
۲. تولید ناخالص داخلی کشور؛
۳. موجودی سرمایه؛
۴. تعداد نیروی کار شاغل می‌باشد.

۴-۱ : سؤال‌های پژوهش

اصلی‌ترین سؤالاتی که در این مطالعه درصدد پاسخگویی به آنها هستیم را می‌توان به شرح زیر مطرح نمود :

الف- تعریف تامین اجتماعی و وضعیت و ابعاد و انواع سازمانهای بیمه اجتماعی در ایران به چه صورت می‌باشد؟

ب- مخارج انجام شده توسط بیمه‌های اجتماعی از چه منبع و یا منابعی و به چه طریق تامین مالی می‌گردد؟

ج- رابطه میان بیمه‌های اجتماعی و رشد اقتصادی در ایران به چه صورتی می‌باشد؟

د- آیا بین این دو پدیده همگرایی وجود دارد؟

۱-۵: فرضیه‌های پژوهش

مهمترین فرضیه موجود در خلال تمامی مراحل این تحقیق، همگرایی میان رشد اقتصادی و مخارج تامین اجتماعی در ایران می‌باشد.

۱-۶: نوآوری پژوهش

استفاده از روش خودرگرسیون برداری VAR و همچنین استفاده از مدلها و آزمونهای هم انباشتگی، جهت بررسی ارتباط بین مخارج تامین اجتماعی و رشد اقتصادی که در ایران بطور جدی به آن پرداخته نشده، از نوآوریهای این تحقیق می‌باشد.

۱-۷: روش انجام پژوهش

برای مطالعه نظری و پیشینه تجربی و نیز بررسی نظام تامین اجتماعی در ایران از روش اسنادی مبتنی بر منابع کتابخانه‌ای و اینترنت استفاده می‌شود. برای مطالعه تجربی موضوع و بررسی روابط میان متغیرها روش‌های اقتصاد سنجی بویژه روش همگرایی متقابل و روش خودرگرسیون برداری VAR به کار گرفته می‌شود. دلیل این مسئله نیز وجود ارتباط احتمالی متقابل میان رشد اقتصادی و بیمه‌های اجتماعی می‌باشد. به عبارت دیگر انتظار می‌رود میان دو پدیده یاد شده به جای ارتباط یک سویه ارتباطی متقابل وجود داشته باشد.

داده‌های جمع‌آوری شده با استفاده از نرم‌افزار Eviews 5 مورد تجزیه و تحلیل قرار خواهند گرفت.

۱-۸: فنون و ابزارهای گردآوری اطلاعات و داده‌های تحقیق

در این تحقیق از منابع کتابخانه‌ای شامل طرحها، مقالات، کتابها و پایان‌نامه‌های مختلف جهت تدوین فصول ۲ الی ۴ استفاده نموده‌ایم، داده‌های مورد استفاده نیز با مراجعه به سازمانهای تامین

اجتماعی، سازمان بازنشستگی کشوری، سایت بانک مرکزی و برخی نشریات مختلف جمع‌آوری گردیده است.

۹-۱: محدودیت های تحقیق

اصلی‌ترین محدودیت این تحقیق نبود یک مرکز جهت گردآوری داده‌ها و همچنین تعدد دستگاههای متولی امر تامین اجتماعی در ایران می‌باشد. نبود نظام جامع آماری در این مراکز و همچنین عدم همکاری این دستگاهها در ارائه آمار و ارقام مورد نیاز تحقیق نیز مزید بر علت می‌باشد. ضمناً با توجه به شرح وظایف هر دستگاه، گاهی عدم هماهنگی‌ها و انجام برخی امور که بطور موازی توسط چندین دستگاه مشاهده می‌گردد، ممکن است بر نتایج تحقیق تاثیرگذار باشد. کمبود منابع نظری خاص این تحقیق نیز از جمله دیگر مشکلات این تحقیق بوده است.

۱۰-۱: سازماندهی پایان نامه

در این تحقیق بیمه‌های اجتماعی از جنبه اثرگذاری بر رشد اقتصادی مورد بررسی خواهند بود. تحقیق حاضر در ۶ فصل تنظیم گردیده است. در فصل حاضر به مطالبی در خصوص کلیات تحقیق از قبیل روش و ضرورت تحقیق، داده‌های تحقیق، سوالات و فرضیه مطرح شده در تحقیق و سایر موارد خواهیم پرداخت، در فصل دوم سعی خواهیم نمود تا تصویری از بیمه‌های اجتماعی در جهان و ایران را در حد آشنایی و ضرورت تحقیق به تصویر کشیم، در فصل سوم به مبانی نظری و نحوه تاثیرگذاری بیمه‌های اجتماعی بر رشد اقتصادی و برخی از متغیرهای تاثیرگذار در رشد اقتصادی همچون نیروی کار خواهیم پرداخت. در فصل چهارم برخی از مطالعات انجام شده در داخل و خارج از کشور که در این حوزه و در قالب پایان نامه، کتاب و یا مقاله صورت پذیرفته را مرور خواهیم نمود، در فصل پنجم، پس از بیان و معرفی داده‌ها، متغیرها و شیوه تحلیل، آزمونهای لازم در خصوص داده‌های جمع‌آوری شده اجرا گردیده و نتایج مربوطه را بیان می‌نمائیم، فصل ۶ نیز اختصاص به خلاصه، نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادات خواهد داشت.

فصل دوم

بیمه‌های اجتماعی

رابطه میان بیمه‌های اجتماعی و رشد اقتصادی در ایران

فصل دوم : بیمه های اجتماعی

مقدمه

بشر از دیرباز با خطرات بدنی از قبیل حملات حیوانات وحشی، سرما، قحطی و خشکسالی مواجهه بوده، لذا از زمانهای دور در مقابله با این خطرات سعی داشته تا صرفاً با تلاشهای فردی موجبات امنیت خاطر خود را فراهم سازد تا آنکه با شکل‌گیری اجتماعات و به وجود آمدن شهرها، ملتها مسئولیت فردی در مقابله با خطرات را با ایجاد ارتش، پلیس، دادگاه و سازمانهای بین‌المللی به یک مسئولیت همگانی تبدیل نمودند، و در این راستا در این حوزه‌ها تا حدود زیادی امنیت خاطر حاصل گردیده است. اما هنوز عدم امنیت در قبال قطع درآمد یا وقفه در کسب درآمد بعنوان یکی از اصلی‌ترین پریشانیهای بشری مطرح می‌باشد که راهکار حل این مشکل را می‌توان در ایجاد انواع طرحهای بیمه‌ای و حمایتی جستجو نمود.

در این فصل پس از ارائه تعاریف تامین اجتماعی، بیمه‌های اجتماعی، بیمه‌های بازرگانی و تفاوت میان دو نوع بیمه ذکر شده، انواع راهبردهای بیمه‌های اجتماعی را معرفی می‌نمائیم. در ادامه، بحث را با ذکر تاریخچه تامین اجتماعی در جهان و ایران پیش برده و سپس با توجه به اهمیتی که روشهای تامین مالی صندوقهای بیمه‌ای در عملکرد اقتصادی این صندوقها دارد، این روشها را بیان خواهیم نمود. در بخش بعد نیز جهت شناخت انواع نظامهای بیمه‌ای و حمایتی در ایران، به معرفی سازمانها و ارگانهای دست‌اندرکار طرحهای بیمه‌ای و حمایتی در کشور ایران خواهیم پرداخت.

۱-۲ : بیمه های اجتماعی و بازرگانی

بیمه‌ها را می‌توان به دو نوع کلی اجتماعی و بازرگانی تقسیم نمود. در ادامه هر یک را مختصراً تعریف نموده و وجه تمایز آنها را نیز بیان می‌نمائیم.

۱-۱-۲ : بیمه های بازرگانی

این نوع از بیمه عقد قراردادی است بین یک طرف بعنوان بیمه‌گذار و طرف دیگر به عنوان بیمه‌گر که در آن بیمه‌گذار به میل و اراده خود آزادانه اقدام به تهیه انواع پوششهای بیمه‌ای بازرگانی جهت کاهش ریسک‌های مختلف می‌نماید، که خود شامل بیمه‌های مسئولیت، اشیاء، زیان پولی و اشخاص می‌گردد.